

โครงการส่งเสริม และพัฒนาสินค้า เกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการขับเคลื่อนพัฒนาสมุนไพรภายใต้แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2560 - 2564 รับผิดชอบเป้าหมายยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการผลิตภัณฑ์สมุนไพรต้นน้ำ ส่งเสริมการผลิตสมุนไพรคุณภาพสูง และขณะนี้ได้เข้าสู่ช่วงของการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) มีเป้าหมายการพัฒนากิจการเกษตรสร้างมูลค่า ประเด็นเกษตรชีวภาพ มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มของพืชสมุนไพรในภาคการผลิต นำไปสู่การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง และส่งเสริมการปลูกให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาสมุนไพรไทยที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ร่วมขับเคลื่อนงานภายใต้แผนแม่บทฯ เป็นเรื่องของการถ่ายทอดมาตรการและแผนงานสู่การพัฒนาในระดับภูมิภาค มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาสมุนไพรอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ทั้งการปลูกสมุนไพร การแปรรูป และทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการเติบโตของชุมชนอย่างยั่งยืน จึงได้มีการคัดเลือกจังหวัดเมืองสมุนไพร (Herbal City) ซึ่งมีความพร้อมด้านภูมิรัฐศาสตร์ ความเป็นอัตลักษณ์วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เหมาะสม รวมถึงจุดเด่นทั้งด้านการส่งเสริมการปลูกเพื่อเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบสมุนไพรของประเทศ มีการบริการด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และเป็นแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านสุขภาพ ทั้งนี้ การพัฒนากิจการผลิตภัณฑ์สมุนไพรต้นน้ำให้ได้คุณภาพมาตรฐานเป็นส่วนสำคัญที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรหลากหลายรูปแบบ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาสมุนไพรไทยให้เป็นที่ยอมรับ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ เกิดการผลิตที่ได้มาตรฐานมีคุณภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสมุนไพรไทยทั้งในและต่างประเทศในระยะยาว

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน มีการดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน แผนแม่บทย่อย เกษตรชีวภาพ เพื่อให้เกิดกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรชีวภาพที่มีประสิทธิภาพ กำหนดพื้นที่ดำเนินการในจังหวัดเมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่น ๆ มุ่งให้เกิดการขับเคลื่อนพัฒนา มีความเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)

กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

ผู้จัดทำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)	1
1. หลักการและเหตุผล	2
2. วัตถุประสงค์	3
3. เป้าหมาย	4
4. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการต่อการปิดช่องว่างของเป้าหมาย (project's contribution to target gap)	4
5. ผลที่คาดว่าจะเกิด	4
6. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ	5
7. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์	5
8. แผนปฏิบัติงาน	6
9. ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการ	7
10. งบประมาณ	7
11. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ	7
ส่วนที่ 2 แนวทางการดำเนินงาน	8
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)	
1 การดำเนินงานส่วนกลาง	8
2 การดำเนินงานส่วนภูมิภาค	8
2.1 การขับเคลื่อนงานโครงการฯ	8
2.2 ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการฯ	10
2.3 การดำเนินงานตามกิจกรรมของโครงการฯ	12
ภาคผนวก ก	
แบบฟอร์ม กนท.-herb-1 – 8	
ภาคผนวก ข	
1) แผนที่จังหวัดเป้าหมาย	
2) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570) [ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน]	
3) แนวทางการส่งเสริมสมุนไพร	

คู่มือโครงการ

ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ส่วนที่ 1 โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)

1. ความเชื่อมโยง/ความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ (Z) ด้าน การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

เป้าหมาย ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

ประเด็น เกษตรสร้างมูลค่า

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (Y) ประเด็น () การเกษตร

(1)เป้าหมายระดับประเด็น (Y2) -

(2)แผนย่อยของแผนแม่บทฯ เกษตรชีวภาพ

(3)เป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) 030301 สินค้าเกษตรชีวภาพ

ความสอดคล้องห่วงโซ่คุณค่า (Value Chains) ของเป้าหมายแผนย่อย

(หลัก)

ชื่อปัจจัย : F0201 กระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรชีวภาพที่มีประสิทธิภาพ

(สนับสนุน ถ้ามี)

ชื่อองค์ประกอบ : V04 สภาพสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

ชื่อปัจจัย : F0402 ฐานข้อมูลเกษตรชีวภาพ

1. หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตและนำไปสู่การผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงจากฐานเกษตรกรรมและฐานทรัพยากรชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของประเทศทั้งด้านอาหารและสุขภาพ โดยเฉพาะพืชสมุนไพรมีการนำไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการบริโภคสด แปรรูปเป็นอาหาร อาหารเสริม และนำมาใช้เป็นการรักษาทางเลือก ตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ประเด็นยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า เกี่ยวข้องในเรื่องเกษตรชีวภาพ โดยสมุนไพรมีปริมาณการส่งออกวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรเฉลี่ยของประเทศไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักคือ มีระดับเฉลี่ยประมาณ 2,237 ล้านบาทต่อปี ในขณะที่ การนำเข้าวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยนั้น มีแนวโน้มของการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนความต้องการบริโภคที่เติบโตขึ้น ผ่านการนำเข้าผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร วัตถุดิบ และสารสกัดต่างประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรทั่วโลก มีมูลค่า 60,165.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อยู่ในภูมิภาคเอเชียถึง 57.6 % อเมริกา 22.1 % ยุโรป 18 % ตะวันออกกลาง 1.5% ออสเตรเลีย 0.9% โดยประเทศไทยมีการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพร ติดอันดับ 7 ของโลก ส่วนภูมิภาคเอเชียประเทศไทยมีขนาดตลาดสมุนไพรเป็นอันดับ 4 รองจากประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ในขณะที่ไทยเป็นผู้นำการส่งออกสมุนไพรอันดับ 1 ของอาเซียน โดยตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการส่งออกวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพร เป็นอันดับ 1 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือคิดเป็นมูลค่าสะสมทั้งสิ้นกว่า 15,830 ล้านบาท (อ้างอิง: รายงานสถิติการส่งออกของกรมศุลกากร รหัส HS-Code 1211 1302 15211 30049065 30049072 30049098 21069070 21069071 21069072 และ 3301) และในปี 2566 มีขนาดตลาดสมุนไพรลำดับที่ 7 ของโลก มีมูลค่าการบริโภค 56,990 ล้านบาท (อ้างอิง: Euromonitor International Database, Dec 2023) แต่ในตลาดโลกยังไม่ติด 1 ใน 10 เนื่องจากยังมีข้อจำกัดด้านมาตรฐานการผลิต อย่างไรก็ตามยังพบมูลค่าการส่งออกสมุนไพรยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยภาพรวมการตลาดสมุนไพรไทย ช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ไทยมีการขยายตัวต่อเนื่อง ปี 2562 มีมูลค่าราว 53,000 ล้านบาท ปี 2563 ได้รับผลกระทบจากโควิด-19ทำให้ตลาดลดลงเหลือราว 45,000 ล้านบาท แต่กลับมาอีกครั้งในปี 2565 มีมูลค่า 52,104 ล้านบาท (กรมการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก, 2565) โดยสมุนไพรไทยเป็นที่สุดแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยซึ่งการผลิตสมุนไพรในไทย โดยมีผู้ผลิตที่สำคัญคือ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน มีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานดูแลต้นน้ำด้านการผลิตของเกษตรกร การจัดการวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพ พันธุ์พืช กระบวนการปลูกและดูแลพืชสมุนไพร เทคโนโลยีการผลิต ต้นทุนการผลิตมาตรฐานการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมอื่น ๆ รวมถึงระบบฐานข้อมูลสมุนไพรเป็นประเด็นที่ควรพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนเพื่อรองรับการพัฒนาสมุนไพรครบวงจรมีการกำหนดยุทธศาสตร์สมุนไพรในส่วนงานของกระทรวงเกษตรฯ ภายใต้แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2560-2565) และแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2566-2570) โดยผลการดำเนินการแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 เกิดการจับคู่เจรจาวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพมากกว่า 170 คู่ มีตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพ จำนวน 1 แห่ง สร้างมูลค่ากว่า 1,388 ล้านบาท กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการจัดทำ Land Suitability ของพืชสมุนไพร จำนวน 36 ชนิด มีการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยยกระดับสถานประกอบการกว่า 377 กิจการ อบรมส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการด้านสมุนไพรกว่า 6,133 ราย เป็นต้น

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีกอนนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการขับเคลื่อนได้มีการขับเคลื่อนด้านวัตถุดิบสมุนไพรตามแผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยแผนการส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพสมุนไพรที่มีคุณภาพสู่การผลิต

สมุนไพรที่มีมูลค่าสูง (High value added) โดยนำองค์ความรู้การวิจัยพัฒนา นวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการทำเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Farming) เพื่อลดต้นทุน เพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร และต่อยอดการพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจ BCG มีการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ให้ได้รับการส่งเสริมการผลิตและการแปรรูป หลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูกและการผลิตผลิตภัณฑ์และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชน โดยมุ่งเน้นเรื่องการผลิตและแปรรูปให้ได้คุณภาพ (Quality) ความต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการขับเคลื่อนการผลิตสมุนไพร แบ่งเป็น 1) ต้นน้ำ ผลิตสมุนไพรปลอดภัยให้ได้มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ใช้เทคโนโลยีในการผลิต มีการปลูกแปลงใหญ่ สนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจ สหกรณ์ 2) กลางน้ำ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มมูลค่า มีนวัตกรรมต่อยอด มีการลงทุนวิจัย 3) ปลายน้ำ ส่งเสริมตลาดชุมชน ออนไลน์ตลาดกลางสมุนไพร โดยกำหนดพืช Product champion 15 ชนิด ได้แก่ พืชหลายใจ ชมิ้นชัน กระชายดำ กระชายขาว มะขามป้อม ไพล กวาวเครือขาว ขิง ว่านหางจระเข้ บัวบก มะระขี้นก เพชรสังฆาต กัญชง กัญชา และกระท่อม ทั้งนี้ในปี 2567 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เกษตรกรจำนวน 475,940 ราย รวมพื้นที่ปลูกสมุนไพร 1,023,801 ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2567) เพื่อให้เกิดแนวทางการขับเคลื่อนที่ชัดเจนในการส่งเสริมการปลูกสมุนไพรที่ได้มาตรฐานและคุณภาพรวมทั้งอำนวยความสะดวก กำกับติดตามการขับเคลื่อนการส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรที่มีศักยภาพ และจัดทำแผนการขับเคลื่อนและแผนปฏิบัติการสมุนไพรในเขตเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด และจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ ที่เป็นพื้นที่กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ที่ปลูกสมุนไพรที่ต้องการพัฒนาการปลูกพืชสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน จึงจำเป็นต้องยกระดับการปลูกพืชสมุนไพรและพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดการผลิตที่ได้มาตรฐาน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่วัตถุดิบสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสมุนไพรไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น การจัดทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) เพื่อพัฒนาเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และวิธีการผลิตพืชสมุนไพรที่มีศักยภาพ โดยการพัฒนาพื้นที่การปลูกพืชสมุนไพรเชิงเศรษฐกิจในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ให้เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือแปลงใหญ่ สหกรณ์ ผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ นำไปสู่เกษตรมูลค่าสูงในพื้นที่หมู่บ้านเกษตรมูลค่าสูงและพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัด และสามารถนำไปแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเบื้องต้น เพื่อส่งขายหรือนำไปทำยาที่มีสารสำคัญที่ตรงความต้องการแหล่งจำหน่ายหรือในโรงพยาบาลหรือโรงผลิตสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GMP และมีความรู้ในการจัดทำแผนธุรกิจ (Business Model) รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกรที่ผลิตสมุนไพร มีรายได้เพิ่มขึ้นสามารถปรับเปลี่ยนระบบการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นรูปแบบในการทำเกษตรกรรมยั่งยืนส่งผลให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ในการผลิตสมุนไพรเข้าสู่มาตรฐานภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 – 2570)

2.2 เพื่อส่งเสริมและพัฒนา กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ให้ผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพ สมุนไพรที่มีโอกาสทางการตลาดสูง มีวิธีการผลิตที่ให้สมุนไพรได้สารสำคัญและเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์

2.3 เพื่อสร้างและขยายเครือข่ายการผลิตพืชสมุนไพรมูลค่าสูงในพื้นที่เมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ และมีการจัดทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพร

2.4 เพื่ออำนวยความสะดวกส่งเสริมผลิตผลของสมุนไพรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3. เป้าหมาย

3.1 เป้าหมายเชิงผลผลิต (Output)

- 1) สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ในเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด (จังหวัดเชียงราย ปราจันบุรี สกลนคร สุราษฎร์ธานี อุตรธานี พิชญโลก อุทัยธานี สระบุรี นครปฐม จันทบุรี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สงขลา สระแก้ว และน่าน) จำนวน 480 ราย มีวัตถุดิบสมุนไพรที่มีมูลค่าการตลาดสูง ที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน
- 2) สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด ผลิตสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน จำนวน 1,020 ราย
- 3) กลุ่มเกษตรกรจำนวน 50 แห่ง มีความรู้ในการทำแผนธุรกิจ (Business Model)

3.2 เป้าหมายเชิงผลลัพธ์ (Outcome)

- 1) เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนระบบการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรปลอดภัย เข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ส่งผลให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม
- 2) จำนวนวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพที่ผ่านมาตรฐานและสามารถออกจำหน่ายสู่ตลาด
- 3) กลุ่มเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพสามารถเข้าสู่ตลาดโรงพยาบาลผลิตยาหรือโรงงานที่ผลิตสมุนไพรที่ได้ GMP ในพื้นที่เมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ส่งผลให้เกิดความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ
- 4) มีวัตถุดิบสมุนไพรที่ปลอดภัยเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ มีการแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรขั้นต้นที่มีคุณภาพ ส่งผลให้มูลค่าการจำหน่ายในรูปวัตถุดิบเพิ่มขึ้น รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์ เช่น ยา อาหารสุขภาพ และภาคการบริการที่ต่อเนื่อง เช่น การท่องเที่ยว สปา
- 5) ทดแทนพืชเศรษฐกิจที่มีปัญหา โดยการปลูกสมุนไพร ที่ใช้พื้นที่น้อย มีมูลค่าสูง เช่น พืชหายาก โขรส กระชาย ขมิ้นชัน เป็นต้น

4. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการต่อการปิดช่องว่างของเป้าหมาย

(project's contribution to target gap)

พัฒนาความรู้ให้กับเกษตรกรในการยกระดับการผลิตสมุนไพรให้มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้ได้วัตถุดิบที่มีมูลค่าการตลาดสูง มีวิธีการผลิตที่ให้สมุนไพรได้สารสำคัญและมีคุณภาพมูลค่าสูงรวมทั้งเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

5. ผลที่คาดว่าจะเกิด

- 5.1 สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน รวมจำนวน 1,500 ราย ในเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด และจังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด มีการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน
- 5.2 จำนวนพื้นที่เพาะปลูกสมุนไพรที่ได้มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น
- 5.3 เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สามารถพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด โรงพยาบาลในเมืองสมุนไพร และสามารถเพิ่มมูลค่าของผลผลิตได้
- 5.4 กลุ่มเกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนระบบการผลิตพืชสมุนไพรสู่เกษตรปลอดภัย ส่งผลให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม
- 5.5 เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพเพื่อส่งโรงพยาบาลในเมืองสมุนไพร ส่งผลให้เกิดความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ

6. ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ

6.1 เสิ่งประมาณ

กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ในเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด และจังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด มีการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรปลอดภัยมีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ รวมจำนวน 1,500 ราย

6.2 เสิ่งคุณภาพ

- เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ สามารถพัฒนาคุณภาพผลผลิตเข้าสู่มาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ ตรงตามความต้องการตลาด

- ร้อยละ 10 ของกลุ่มเป้าหมาย (1,500 ราย) เข้าสู่กระบวนการรับรอง GAP หรือ เกษตรอินทรีย์

7. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์

7.1 สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ในเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด จำนวน 480 ราย และจังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด จำนวน 1,020 ราย รวมจำนวน 1,500 ราย

7.2 ตลาด หรือบริษัทเอกชน หรือ โรงพยาบาล มีวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่การผลิตเพื่อทำผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสมุนไพรและยา

8. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2568			ปี 2569								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. ยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน 1.1 พัฒนาความรู้ ยกระดับการปลูกพืชสมุนไพร พัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร และวิธีการผลิตที่ให้สมุนไพรได้สารสำคัญ 1.2 จัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร 1.3 พัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์ 1.4 กิจกรรมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนด้านการแปรรูปสมุนไพรขั้นต้นในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ และพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม 1.5 กิจกรรมขยายผลกลุ่มเกษตรกร 45 จังหวัด (กลุ่มเดิมปี 2568) และเสนอแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม												
2. ขับเคลื่อนการพัฒนางานสมุนไพรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2.1 บริหารจัดการ อำนวยความสะดวก ติดตาม นิเทศ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน (จังหวัด) 2.2 อำนวยความสะดวก ติดตาม นิเทศ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน (กท.)												
3. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพร และร่วมจัดนิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเมืองสมุนไพรด้านพืชสมุนไพรในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ประจำปี 2569												

9. ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการฯ

1 ตุลาคม 2568 – 30 กันยายน 2569

10. งบประมาณรวม

5,000,000 บาท

11. หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โทรศัพท์ 02 629 8971

E-mail: herb.moac@gmail.com

ส่วนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)

1. การดำเนินงานส่วนกลาง (กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน)

- 1) จัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร พร้อมกำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ที่สำคัญในภาพรวม
- 2) กำหนดแผนงาน/โครงการ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)
- 3) จัดทำคู่มือการดำเนินโครงการฯ และนำเสนอให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ความเห็นชอบ และจัดสรรงบประมาณในหมวดรายจ่ายอื่น เพื่อเป็นค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและวัสดุ โดยโอนเงินงบประมาณผ่านสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เพื่อเบิกจ่ายงบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายของกลุ่มเกษตรกรในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ทั้งนี้การใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้
- 4) จัดประชุมขับเคลื่อนงานด้านสมุนไพรในพื้นที่เมืองสมุนไพร 16 จังหวัด และจังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด รวม 50 จังหวัด และติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน
- 5) จัดทำฐานข้อมูลสมุนไพรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยดำเนินการภายใต้คณะทำงานจัดทำระบบฐานข้อมูลพืชสมุนไพร
- 6) ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานส่งเสริมพืชสมุนไพรในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ หรือกิจกรรมประชาสัมพันธ์อื่น ๆ รวมทั้งกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดเป้าหมาย
- 7) อำนาจการขับเคลื่อน ติดตาม จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการฯ รายงานต่อคณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพร เพื่อเสนอคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ

2. การดำเนินงานส่วนภูมิภาค (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด)

2.1 การขับเคลื่อนงานโครงการฯ

- 1) แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการพัฒนาสมุนไพร ระดับจังหวัด
- 2) จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาสมุนไพรตามแนวทางเป้าหมายผลลัพธ์ที่สำคัญของโครงการฯ และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และผลักดันเพื่อบรรจุเข้าเป็นแผนพัฒนาจังหวัด
- 3) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร่วมกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในระดับภูมิภาค และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จัดเวทีทำแผนการผลิตพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพ วิเคราะห์ศักยภาพการผลิต ประเด็นปัญหา และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร
- 4) จัดทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร
 - 4.1) พืชสมุนไพรที่ควรพิจารณาเข้าร่วมโครงการฯ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยเน้นสมุนไพร Herbal Champions และพืชสมุนไพรอื่น ๆ ที่สามารถนำมาเข้าร่วมโครงการฯ ดังนี้
 - (1) สมุนไพร Herbal Champions of The Year 3 ชนิด คือ กระชายดำ ขมิ้นชัน และไพล
 - (2) สมุนไพร Herbal Champions ตามที่กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกกำหนดนอกรายการสมุนไพร Herbal Champions of The Year จำนวน 12 ชนิด ได้แก่ บัวบก มะขามป้อม ฟ้าทะลาย ไจรวานหางจระเข้ กวาวเครือขาว กระชาย ขิง มะระขี้นก เพชรสังฆาต กระเทียม กัญชง และกัญชา

(3) พืชสมุนไพรอื่น ๆ ได้แก่ พริก กระเจี๊ยบแดง หญาหวาน ว่านชักมดลูก กระวาน ตะไคร้ พริกไทย ดีปลี ข่า อัญชัน บุก ขมิ้นอ้อย มะแว้งเครือ บอระเพ็ด เก็กฮวย มะลิ มะกรูด ตะไคร้หอม หม่อน พริกขี้หนูเม็ดเล็ก มะขาม มะเฒ่า สะเดา พลู่ เสาวรส พริกขี้หนูเม็ดใหญ่ พริกใหญ่ พริกหยวก พริกยักษ์ พริกผลัดเม็ดเล็ก พริกขี้ฟ้าแดง หมาก เห็ดถั่งเช่า เห็ดถั่งเช่าสีทอง เตย โสมตังกุย แมงลัก โรสแมรี่ เจียวกู่หลาน ออริกาโน มะเดื่อฝรั่ง มะรุม มะคาเดเมีย ผักเหลียง กระเทียมหัว แครอท ถั่วเหลือง เห็ดหลินจือ กล้วยน้ำว้า กล้วยหักมุก ชะพลู ทับทิม น้อยหน่า ผักเสี้ยน มะกอกน้ำ มะนาว หญาปักกิ่ง โหระพา กระดอม กะเพรา ส้มป่อย พลูคาว ขี้เหล็ก บัวหลวง มะเดื่อ ทุเรียนเทศ เพกา เร่ว พักข้าว อบเชย เสดตพังพอน คำฝอย พญาอ ยมะแว้งต้น และชุมเห็ดเทศ

4.2) กำหนดชนิดวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพ ที่สามารถเชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชนและแปลงใหญ่สมุนไพรคุณภาพ เพื่อให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของตลาดและมีคุณภาพ โดยเน้นเรื่องการจัดการแปลง การจัดทำแผนการผลิตพืช วิเคราะห์พื้นที่ปลูก ดินและน้ำก่อนการผลิตพืช ผลิตและขยายพันธุ์เพื่อให้ได้ต้นพันธุ์ดี ผลิตพืชโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีผสมผสาน เช่น การควบคุมแสง อุณหภูมิ ระบบการให้น้ำ การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม การเก็บรักษาผลผลิตและการเพิ่มมูลค่าผลผลิต รวมถึงการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต

4.3) ส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มผู้ปลูกสมุนไพร ผลิตสมุนไพรมูลค่าสูง พัฒนาความรู้ระดับการปลูกพืชสมุนไพร พัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร และวิธีการผลิตที่ทำให้สมุนไพรได้สารสำคัญ จัดอบรมการผลิตสมุนไพรเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่มาตรฐาน GAP (Good Agriculture Practice) หรือเกษตรอินทรีย์ การใช้สารเคมีที่ถูกต้องและเหมาะสมกับชนิดโรคและแมลง การผลิตสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคและแมลง ทดแทนการใช้สารเคมี การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management : IPM) การผสมปุ๋ยใช้เอง และการผลิตปุ๋ยอินทรีย์

4.4) เก็บข้อมูลเกษตรกรเจ้าของพื้นที่ที่คัดเลือกเป็นจุดเรียนรู้ ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ เช่น ข้อมูลต้นทุนการผลิต ข้อมูลการผลิตต่อไร่ (รายปี และเฉลี่ย) ผลตอบแทน เป็นต้น

4.5) คัดเลือกเกษตรกรที่มีแปลงผลิตสมุนไพรที่มีศักยภาพจำนวน 1 ราย เพื่อจัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพรที่มีคุณภาพ

4.6) พัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่มสนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพรและการเชื่อมโยงตลาดในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ รวม 50 จังหวัด ๆ ละ 1 แห่ง

5) พัฒนาศักยภาพของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร โดยการจัดอบรมให้ความรู้ในการปลูกพืชสมุนไพรที่มีคุณภาพปลอดภัยเพื่อให้ได้มาตรฐาน ได้แก่ การเก็บตัวอย่างดิน การใช้สารชีวภัณฑ์ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrated Pest Management : IPM) การเพิ่มมูลค่าผลผลิตสมุนไพร การบริหารจัดการกลุ่ม การตลาดในการผลิตพืชสมุนไพรที่ปลอดภัยกับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร การปลูกพืชสมุนไพรในแปลงเกษตรผสมผสานที่ปลอดภัย การผลิตสมุนไพรตามระบบมาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ เช่น ให้ความรู้สู่ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยวิทยากรจากหน่วยงานของกรมวิชาการเกษตร หรือกรมส่งเสริมการเกษตร (การผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม GAP หรือมาตรฐานอื่น ๆ ของกรมวิชาการเกษตร) หรือหน่วยงานของกรมพัฒนาที่ดิน (ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS) ในพื้นที่ เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร เป็นต้น

6) ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน จัดทำแบบรายงาน รวมทั้งจัดทำสรุปผลการดำเนินงาน

2.2 ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการฯ

1) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด จัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการฯ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการผลิตสมุนไพรมูลค่าสูง การแปรรูปเบื้องต้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเชื่อมโยงตลาดทั้งออฟไลน์ และออนไลน์ การทำแผนธุรกิจ (Business Model) เพื่อเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร รวมทั้งประสานงานเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถเชื่อมโยงหน่วยงานในพื้นที่ให้สอดคล้องกับระยะเวลาและงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และรายงาน **ตามแบบรายงานแผนปฏิบัติงานโครงการฯ (กนท.-herb-1)** จัดส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ภายในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2568

2) รายงานความก้าวหน้าโครงการฯ ตามแบบรายงานผลปฏิบัติงานฯ (กนท.-Herb-2) โดยสรุปผลทุกวันที่ 25 ของเดือน และจัดส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ภายในวันที่ 27 ของเดือน (เดือนตุลาคม 2568 ถึง เดือนกันยายน 2569)

3) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดการติดตามผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินกิจกรรมเป็นรูปเล่มพร้อมทั้ง File ข้อมูล ส่งให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืนภายในวันที่ 31 สิงหาคม 2569 เพื่อรวบรวมสรุป และนำเสนอผู้บริหารต่อไป

4) การจัดสรรงบประมาณ

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน จัดสรรงบประมาณ (งบรายจ่ายอื่น) โดยโอนเงินงบประมาณผ่านสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เพื่อเบิกจ่ายงบประมาณสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายของกลุ่มเกษตรกรในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการแบ่งเป็น

(1) งบประมาณสำหรับกิจกรรมที่ 1.1 พัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ จำนวน 50 จังหวัด ๆ ละ 23,100 บาท

(2) งบประมาณสำหรับกิจกรรมที่ 1.2 การจัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร จังหวัดละ 10,000 บาท

(3) งบประมาณสำหรับกิจกรรมที่ 1.3 การพัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์จำนวน 50 จังหวัด ๆ ละ 9,300 บาท

(4) งบประมาณสำหรับกิจกรรมกิจกรรมที่ 1.4 สนับสนุนวิสาหกิจชุมชนด้านการแปรรูปสมุนไพรขั้นต้นในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ และพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม จำนวน 50 จังหวัด ๆ ละ 14,600 บาท

(5) งบประมาณสำหรับกิจกรรมที่ 1.5 ขยายผลกลุ่มเกษตรกร 45 จังหวัด (กลุ่มเดิมปี 2568) จำนวน 45 จังหวัด ๆ ละ 10,000 บาท

(6) งบประมาณสำหรับกำกับ ดูแลและการดำเนินโครงการฯ ให้ใช้จากเงินงบประมาณรายจ่ายอื่นที่จัดสรรให้เป็นค่าใช้จ่าย กำกับดูแลโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

- จังหวัดที่ดำเนินกิจกรรมที่ 1.1 – 1.5 จำนวน 42 จังหวัด ๆ ละ 10,000 บาท

- จังหวัดที่ดำเนินกิจกรรมที่ 1.1 – 1.4 จำนวน 8 จังหวัด ๆ ละ 10,000 บาท

- จังหวัดที่ดำเนินการเฉพาะกิจกรรมที่ 1.5 จำนวน 3 จังหวัด ๆ ละ 5,000 บาท

ทั้งนี้การใช้จ่ายงบประมาณสามารถถ่วงจ่ายได้ทุกรายการ และให้เป็นไปตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้

5) ระยะเวลา

กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
5.1 จัดสรรงบประมาณให้ส่วนภูมิภาคเพื่อดำเนินกิจกรรม	ต.ค. 68	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
5.2 จัดประชุมชี้แจงโครงการฯ	ต.ค. 68	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
5.3 การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ	พ.ย.- ธ.ค. 68	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
5.4 ดำเนินการกิจกรรมการส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐานให้แก่เกษตรกรในกลุ่มเกษตรกรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ	พ.ย. 68 - มิ.ย. 69	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
5.5 ดำเนินการกิจกรรมพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่มสนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพรและการเชื่อมโยงตลาดในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ	พ.ย. 68 - มิ.ย. 69	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
5.6 ดำเนินการติดตามผลการดำเนินกิจกรรม	มี.ค. – ก.ค. 69	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
5.7 สรุปผลการดำเนินโครงการฯ	ส.ค. 69	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
5.8 สรุปผลโครงการฯ ภาพรวมเพื่อเสนอผู้บริหาร	ก.ย. 69	กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

2.3 การดำเนินงานตามกิจกรรมของโครงการฯ

กิจกรรมที่ 1 : ยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ส่งเสริม สนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน

หน่วยงานดำเนินการ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดภายใต้โครงการฯ และหน่วยงานส่วนภูมิภาคในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรและพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์ ให้แก่เกษตรกรในเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด และจังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด

1.1 กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกในกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ในเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด และจังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด รวมจำนวน 1,500 ราย

สถานที่ดำเนินงาน

จังหวัดเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พิจิตร โขงเจียม อุทัยธานี น่าน อุตรดิตถ์ มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สกลนคร ปราจีนบุรี สระบุรี นครปฐม จันทบุรี สระแก้ว สุราษฎร์ธานี และสงขลา

จังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด ได้แก่ แพร่ พะเยา ตาก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ ลำปาง เชียงใหม่ นครสวรรค์ ลำพูน อุบลราชธานี บุรีรัมย์หนองคาย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น นครราชสีมา ศรีสะเกษ นครพนม กาฬสินธุ์ ยโสธร ชัยภูมิ อ่างทอง ราชบุรี กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท ปทุมธานี ชลบุรี สิงห์บุรี นครนายก ตรัง กระบี่ นครศรีธรรมราช พัทลุง และสตูล

การดำเนินงาน

1. การคัดเลือกเกษตรกร ให้คัดเลือกเกษตรกรที่ปลูกสมุนไพรที่รวมกันเป็นกลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ไม่เกิน 2 กลุ่ม จำนวนจังหวัดละ 30 ราย โดยให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด คัดเลือกเกษตรกรที่ปลูกสมุนไพรในพื้นที่หมู่บ้านเกษตรมูลค่าสูง หรือในรูปแบบเกษตรกรรมยั่งยืน (เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ และวนเกษตร) แปลงใหญ่ หรือพื้นที่อื่น ๆ โดยมีหลักเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ดังนี้

- (1) เกษตรกรภายในกลุ่มทำการเกษตรในรูปแบบดังกล่าวข้างต้น
- (2) เกษตรกรต้องมีความสนใจในการเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร
- (3) เกษตรกรภายในกลุ่มทุกคนต้องสมัครใจในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม
- (4) คัดเลือกเกษตรกร จำนวน 30 ราย

โดยจัดส่ง รายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ภายในวันที่ 4 ธันวาคม 2568 และบันทึกข้อมูลตามแบบบันทึกข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการฯ (กนท.-herb-3) ลงในเว็บเพจโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) URL : <https://bioherb.moac.go.th> ภายในวันที่ 1 พฤษภาคม 2569

2.. อบรมยกระดับการปลูกพืชสมุนไพรและพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร พัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรเข้าสู่การรับรองมาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร

(1) จัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพของเกษตรกร เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการผลิตสมุนไพรมูลค่าสูง การแปรรูปเบื้องต้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเชื่อมโยงตลาดทั้งออฟไลน์ และออนไลน์ เพื่อเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในระหว่างการจัดเวที รวมทั้งประสานงานเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรสามารถเชื่อมโยงหน่วยงานในพื้นที่

(2) จัดกระบวนการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร ให้ความรู้ในการเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร เช่น การผลิตทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม GAP เกษตรอินทรีย์ ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS หรือมาตรฐานด้านการเกษตรอื่น ๆ โดยวิทยากรจากหน่วยงานในและนอกพื้นที่ ทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรแห่งชาติ เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรพิจารณาเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างใดอย่างหนึ่ง

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจัดส่ง แบบรายงานผลการจัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่ฯ (กนท.-herb-4) ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ภายในวันที่ 8 พฤษภาคม 2569

1.2. กิจกรรมจัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกในกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ในเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด และจังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด รวมจำนวน 50 ราย จัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพรจังหวัดละ 1 จุด รวม 50 จุด

สถานที่ดำเนินงาน

จังหวัดเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พิชญโลก อุทัยธานี น่าน อุดรธานี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สกลนคร ปราจีนบุรี สระบุรี นครปฐม จันทบุรี สระแก้ว สุราษฎร์ธานี และสงขลา

จังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด ได้แก่ แพร่ พะเยา ตาก เพชรบูรณ์ อุดรดิตถ์ ลำปาง เชียงใหม่ นครสวรรค์ ลำพูน อุบลราชธานี บุรีรัมย์ หนองคาย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น นครราชสีมา ศรีสะเกษ นครพนม กาฬสินธุ์ ยโสธร ชัยภูมิ อ่างทอง ราชบุรี กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท ปทุมธานี ชลบุรี สิงห์บุรี นครนายก ตรัง กระบี่ นครศรีธรรมราช พัทลุง และสตูล

การดำเนินงาน

2.1 คัดเลือกพื้นที่เพื่อจัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร 1 แห่ง มีเกณฑ์ ดังนี้

- (1) เกษตรกรเจ้าของพื้นที่เป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรที่คัดเลือกเข้าร่วมโครงการฯ
- (2) มีพื้นที่การเกษตรด้านสมุนไพร อย่างน้อย 1 ชนิดพืช
- (3) สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และขยายผลความสำเร็จไปยังเกษตรกรรายอื่นได้เป็นอย่างดี
- (4) มีความสนใจ พร้อมที่จะเสียสละ ในการเป็นจุดเรียนรู้ด้านการเกษตรในพื้นที่ เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่าย สามารถเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยี และเทคนิคต่าง ๆ

2.2 สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับจุดเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่น หัวพันธุ์ ป้ายชื่อจุดเรียนรู้ ชุดนิทรรศการ (องค์ความรู้ดีเด่นของเกษตรกร/เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับพืชสมุนไพรชนิดนั้น ๆ) ระบบน้ำ การปรับปรุงดิน สนับสนุนวัสดุสาริตของจุดเรียนรู้ ปรับปรุงจุดเรียนรู้ เพื่อให้เหมาะสมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกร

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจัดส่ง แบบสรุปข้อมูลการจัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สมุนไพร (กนท.-herb-5) ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ภายในวันที่ 7 สิงหาคม 2569

1.3. กิจกรรมพัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกในกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ในเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด และ จังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด รวมจำนวน 1,500 ราย

สถานที่ดำเนินงาน

จังหวัดเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พะเยา อุทัยธานี น่าน อุดรธานี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สกลนคร ปราจีนบุรี สระบุรี นครปฐม จันทบุรี สระแก้ว สุราษฎร์ธานี และสงขลา

จังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด ได้แก่ แพร่ พะเยา ตาก เพชรบูรณ์ อุดรดิตถ์ ลำปาง เชียงใหม่ นครสวรรค์ ลำพูน อุบลราชธานี บุรีรัมย์ หนองคาย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น นครราชสีมา ศรีสะเกษ นครพนม กาฬสินธุ์ ยโสธร ชัยภูมิ อ่างทอง ราชบุรี กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท ปทุมธานี ชลบุรี สิงห์บุรี นครนายก ตรัง กระบี่ นครศรีธรรมราช พัทลุง และสตูล

การดำเนินงาน

พัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่มาตรฐานการปฏิบัติที่ดีและเหมาะสมของพืชสมุนไพร (GAP) หรือเกษตรอินทรีย์ จังหวัดละ 30 ราย โดยคัดเลือกเกษตรกรที่มีความสนใจในการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ ดังนี้

(1) เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกร ภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 หรือ

(2) เกษตรกรที่ผ่านการอบรมโครงการอื่น ๆ จากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจัดส่งหลักฐานการเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐาน GAP หรือเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร (หนังสือถึงหน่วยงานที่ตรวจรับรอง) ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ภายในวันที่ 7 สิงหาคม 2569

1.4. กิจกรรมพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม สนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพรและการเชื่อมโยงตลาดในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ในเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด และจังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด รวมจำนวน 50 กลุ่ม

สถานที่ดำเนินงาน

จังหวัดเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พะเยา อุทัยธานี น่าน อุตรดิตถ์ มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สกลนคร ปราจีนบุรี สระบุรี นครปฐม จันทบุรี สระแก้ว สุราษฎร์ธานี และสงขลา

จังหวัดอื่น ๆ 34 จังหวัด ได้แก่ แพร่ พะเยา ตาก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ ลำปาง เชียงใหม่ นครสวรรค์ ลำพูน อุบลราชธานี บุรีรัมย์หนองคาย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น นครราชสีมา ศรีสะเกษ นครพนม กาฬสินธุ์ ยโสธร ชัยภูมิ อ่างทอง ราชบุรี กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท ปทุมธานี ชลบุรี สิงห์บุรี นครนายก ตรัง กระบี่ นครศรีธรรมราช พัทลุง และสตูล

การดำเนินงาน

พัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม สนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร และเชื่อมโยงด้านการตลาดทั้งออฟไลน์ และออนไลน์ จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการผลิตสมุนไพรมูลค่าสูง การแปรรูปเบื้องต้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อเข้าสู่ระบบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกษตรกรได้เลือกไว้ โดยวิทยากรจากหน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ องค์การตลาดไท เป็นต้น โดยจัดส่งแบบบันทึกข้อมูลกลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ที่ได้รับการสนับสนุนด้านการแปรรูปสมุนไพรขั้นต้น หลังการเก็บเกี่ยว (กนท.-Herb 6) และแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืนภายในวันที่ 7 สิงหาคม 2569

1.5. กิจกรรมขยายผลกลุ่มเกษตรกร 45 จังหวัด (กลุ่มเดิมปี 2568) และเสนอแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ในเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด และจังหวัดอื่น ๆ 29 จังหวัด (กลุ่มเดิม ปี 2568) รวมจำนวน 45 กลุ่ม

สถานที่ดำเนินงาน

จังหวัดเมืองสมุนไพร 16 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พะเยา อุทัยธานี น่าน อุตรดิตถ์ มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สกลนคร ปราจีนบุรี สระบุรี นครปฐม จันทบุรี สระแก้ว สุราษฎร์ธานี และสงขลา

จังหวัดอื่น ๆ 29 จังหวัด ได้แก่ แพร่ พะเยา ตาก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ ลำปาง เชียงใหม่ นครสวรรค์ สุโขทัย อุบลราชธานี บุรีรัมย์หนองคาย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น นครราชสีมา ศรีสะเกษ นครพนม กาฬสินธุ์ อ่างทอง ราชบุรี กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา ประจวบคีรีขันธ์ ตรัง พัทลุง กระบี่ นครศรีธรรมราช และสตูล

การดำเนินงาน

1. ติดตามผลการขอรับรองมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ปี 2568 และรายงานผลตามแบบรายงานผลการขอรับรองมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (กนท.-Herb -7) ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2569

2. พัฒนาความรู้การส่งเสริมการแปรรูปสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม เช่น การสร้างแบรนด์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การให้ความรู้มาตรฐานผลิตภัณฑ์สมุนไพร เช่น GMP (Good Manufacturing Practice) สำหรับโรงงานหรือสถานที่ผลิตที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ มาตรฐาน ออย. (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา) ที่ใช้กับผลิตภัณฑ์สุขภาพ อาหาร เครื่องสำอาง และยา เพื่อรับรองว่าผลิตภัณฑ์เหล่านั้นมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและได้คุณภาพตามที่กฎหมายกำหนดการให้ความรู้เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ เช่น ไปรับรองคุณภาพ ผลการทดสอบจากห้องปฏิบัติการ วิเคราะห์จากลูกค้า หรือผู้เชี่ยวชาญ การใช้ QR Code ให้ผู้บริโภคสแกนดูแหล่งผลิตหรือข้อมูลเพิ่มเติม เป็นต้น พัฒนาความรู้ในการเชื่อมโยงกับตลาด ช่องทางจำหน่าย ช่องทางออนไลน์ เช่น OTOP คลินิกแพทย์แผนไทย หรือร้านสปา Market place เฉพาะทาง เป็นต้น ช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, Line OA, Shopee, Lazada, TikTok Shop เว็บไซต์ของแบรนด์ Marketplace เฉพาะทาง เช่น Thai Herb Mall และส่งแบบรายงานข้อมูลรายละเอียดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ที่ได้รับการสนับสนุนด้านการแปรรูป (กนท.-herb-8) ให้กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน ภายในวันที่ 7 สิงหาคม 2569

กิจกรรมที่ 2 : ขับเคลื่อนการพัฒนางานสมุนไพรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด ดำเนินการติดตามเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร จัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน กนท.-Herb-1 – 8 บันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลสมุนไพร และจัดทำสรุปผลโครงการฯ

สามารถ download แบบฟอร์มได้ที่ www.opsmoac.go.th > การกิจ สป.กษ.> เกษตรกรรมยั่งยืน > งาน/โครงการที่สำคัญ > สมุนไพร องค์ความรู้ นวัตกรรมฯ > คู่มือโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปี 2569 แบบฟอร์ม

ภาคผนวก ก

แบบฟอร์ม กนท.-herb-1 - 8

แบบรายงานแผนปฏิบัติงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

จังหวัด.....

ลำดับ ที่	กิจกรรม	ปริมาณงาน		แผนปฏิบัติงาน											
				ปี 2568			ปี 2569								
		จำนวน	หน่วย นับ	ไตรมาส 1			ไตรมาส 2			ไตรมาส 3			ไตรมาส 4		
				ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
	ตัวชี้วัดผลงาน														
	ปริมาณ : 1. สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน	30	ราย												
	2. กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชนมีแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม	1	แผน												
1	ยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ ส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน														
1.1	กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน - พัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกรในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ	30	ราย												
	1) จัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพของเกษตรกร														
	2) จัดกระบวนการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร														
1.2	จัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร	1	แห่ง												
1.3	พัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร หรือเกษตรอินทรีย์	30	ราย												
1.4	กิจกรรมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนด้านการแปรรูปสมุนไพรขึ้นต้นในเมืองสมุนไพรและจังหวัดอื่น ๆ และพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม	1	แห่ง												
1.5	กิจกรรมขยายผลกลุ่มเกษตรกร 45 จังหวัด (กลุ่มเดิมปี 2568) และเสนอแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม	1	แห่ง												

หมายเหตุ : จัดส่งแบบรายงานแผนปฏิบัติงานฯ ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ทาง Email : herb.moac@gmail.com ภายในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2568

แบบรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)

จังหวัด.....

ลำดับ ที่	ตัวชี้วัด-กิจกรรม	แผน		ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ																								
		ปริมาณงาน		จำนวน เงิน	ปี 2568						ปี 2569																	
					ไตรมาส 1						ไตรมาส 2				ไตรมาส 3				ไตรมาส 4									
		จำนวน	หน่วย นับ	(บาท)	ต.ค.		พ.ย.		ธ.ค.		ม.ค.		ก.พ.		มี.ค.		เม.ย.		พ.ค.		มิ.ย.		ก.ค.		ส.ค.		ก.ย.	
					งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน	งาน	เงิน
	ตัวชี้วัดผลงาน																											
	ปริมาณ : 1. สมาชิกกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพเข้าสู่มาตรฐาน	30	ราย																									
	2. กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน มีแผน ธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม	1	แผน																									
1	ยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรในเมืองสมุนไพรและ จังหวัดอื่น ๆ ส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการ ผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน																											
1.1	กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในการผลิตพืช สมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน	30	ราย																									
	1) จัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่และศักยภาพของเกษตรกร																											
	2) จัดกระบวนการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการ ผลิตพืชสมุนไพร																											
1.2	จัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร	1	แห่ง																									
1.3	พัฒนาการผลิตพืชสมุนไพรสู่มาตรฐาน GAP พืช สมุนไพร	30	ราย																									
1.4	กิจกรรมพัฒนาความรู้การทำแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่มสนับสนุนด้านการแปรรูป สมุนไพรและการเชื่อมโยงตลาด	1	แห่ง																									
1.5	กิจกรรมขยายผลกลุ่มเกษตรกร 45 จังหวัด (กลุ่มเดิมปี 2568) และเสนอแผนธุรกิจ (Business Model) สมุนไพรของกลุ่ม	1	แห่ง																									
2	กิจกรรมอำนวยความสะดวกการส่งเสริมผลผลิตของ สมุนไพรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - บริหารจัดการ อำนวยความสะดวก ติดตาม นิเทศ และจัดทำ รายงานผลการดำเนินงาน	1	งาน																									

หมายเหตุ : จัดส่งแบบรายงานผลการปฏิบัติงานฯ (สรุปผลทุกวันที่ 25 ของเดือน) ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ทาง Email : herb.moac@gmail.com ภายในวันที่ 27 ของเดือน (เดือนตุลาคม 2568 ถึง เดือนกันยายน 2569)

แบบบันทึกข้อมูลเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

จังหวัด.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล..... เบอร์โทรศัพท์.....

ที่อยู่.....

เป็นสมาชิก (กลุ่ม / วิสาหกิจชุมชน / สหกรณ์).....

กรณีเป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน โปรดระบุเลขทะเบียน.....

พิกัดแปลง ละติจูด = ลองจิจูด =

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการผลิต

ชนิดพืช (1)	พันธุ์พืช	พื้นที่ปลูก			ช่วงเวลา ที่ปลูก	การรับรอง มาตรฐานการ ปลูก	การรับรอง คุณภาพผลผลิต
		ไร่	งาน	ตาราง วา			
1.						☐ ไม่มี ☐ มี ได้แก่	☐ ไม่มี ☐ มี ได้แก่
2.						☐ ไม่มี ☐ มี ได้แก่	☐ ไม่มี ☐ มี ได้แก่
3.						☐ ไม่มี ☐ มี ได้แก่	☐ ไม่มี ☐ มี ได้แก่

หมายเหตุ : (1) ชนิดของพืชสมุนไพรให้รายงานตามจำนวนที่ปลูก ซึ่งอาจมากกว่าหรือน้อยกว่า 3 ชนิดก็ได้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการตลาด

1. ลักษณะการขาย ☐ ผลสด ☐ ตากแห้ง ☐ บดเป็นผง ☐ สกัดน้ำมัน ☐ แปรรูปพร้อมใช้

2. แบบคำนวณข้อมูลต้นทุนการผลิตพืชสมุนไพร2)

2.1 ชนิดพืชสมุนไพรที่เก็บข้อมูล.....

2.2 พื้นที่ปลูก.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

2.3 ผลผลิตสดที่คาดว่าจะเก็บเกี่ยวได้.....กิโลกรัม (ในปี พ.ศ. 2568)

2.4 ข้อมูลต้นทุนการผลิต

ที่	รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท) ต่อ พื้นที่ปลูกตามข้อ 2.2
1.	ค่าใช้จ่าย	
1.1	ค่าแรงงาน	
	- ค่าเตรียมดิน	
	- ค่าปลูก รวมค่าเตรียมพันธุ์	
	- ค่าดูแลรักษา	
	- ค่าเก็บเกี่ยว รวบรวม	
1.2	ค่าวัสดุ	
	- ค่าพันธุ์	
	ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช	
	- ค่าปุ๋ยเคมี สูตร อัตราที่ใช้.....	
	- ค่าปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ (โปรดระบุ)	
	- ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและวัชพืช	
	- ค่าสารชีวภัณฑ์ ระบุ	
	- ค่าวัสดุอื่น ๆ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมแซม อุปกรณ์ อื่น ๆ (ระบุ).....	
1.3	ค่าเช่าที่ดิน	
1.4	ค่าเสื่อมอุปกรณ์	
2.	ต้นทุนรวมของเกษตรกร	
3.	ราคาที่สามารถขายได้ (บาท / กก.)	
4.	รายได้รวมจากการขายผลผลิต	
5.	กำไร / ขาดทุน	

หมายเหตุ คิดเป็นค่าเฉลี่ยและรวมเป็นเงินสด ข้อมูลที่จัดเก็บเป็นเพียงการประมาณการ เพื่อใช้ในการอ้างอิง

3. ราคาขายผลผลิต ณ แปลงเกษตรกร

[illegible]

4. ข้อมูลแหล่งรับซื้อผลผลิต / ผู้รับซื้อ (ตลาด) ระบุ

4.1 จำหน่ายในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ..... ได้แก่

- ☐ ขายให้พ่อค้าคนกลาง / จุดรับซื้อในพื้นที่ ชื่อ.....
- ☐ ขายตลาดท้องถิ่น / ชุมชน
- ☐ ขายในงานแสดงสินค้าในพื้นที่ (จังหวัด / อำเภอ)
- ☐ ขายให้ผู้ประกอบการ ชื่อ.....
- ☐ ทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับบริษัท / กลุ่ม / โรงพยาบาล ชื่อ.....
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

4.2 จำหน่ายนอกพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ..... ได้แก่

- ☐ ขายให้พ่อค้าคนกลางที่ตลาดกลาง ชื่อ.....
- ☐ ขายตลาดออนไลน์
- ☐ ขายให้ผู้ประกอบการ ชื่อ.....
- ☐ ทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับบริษัท / กลุ่ม / โรงพยาบาล ชื่อ.....
- ☐ ขายในงานแสดงสินค้านอกพื้นที่
- ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

4.3 ต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ..... ได้แก่

- ☐ ขายให้ผู้ประกอบการ ชื่อ.....
- ☐ ทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้ากับบริษัท ชื่อ.....
- ☐ ขายตลาดออนไลน์ ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
(.....)

ตำแหน่ง.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

วันที่รายงาน.....

หมายเหตุ : บันทึกข้อมูลลงในเว็บเพจโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร)

URL : <https://bioherb.moac.go.th> ภายในวันที่ 1 พฤษภาคม 2569

**แบบรายงานผลการจัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่ ศักยภาพ และการจัดกระบวนการเรียนรู้
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569**

จังหวัด.....

ส่วนที่ 1 การจัดเวทีวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่และศักยภาพของเกษตรกร

- 1.1 วัน เดือน ปี ที่ดำเนินการ
- 1.2 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมเวทีราย (แนบรายชื่อ)
- 1.3 ศักยภาพของพื้นที่และประเด็นปัญหา
- 1.4 ชนิดสมุนไพรที่ต้องการพัฒนา
- 1.5 จุดเน้นและองค์ความรู้ที่เกษตรกรต้องการเพื่อกำหนดหลักสูตรในการจัดกระบวนการเรียนรู้
- 1.6 แนวทางการแก้ไข / ข้อเสนอแนะ
- 1.7 ภาพกิจกรรมที่ดำเนินการ (แนบไฟล์ภาพต้นฉบับ (สกุล .jpg .jpeg .gif .png มาด้วย)

ส่วนที่ 2 การจัดกระบวนการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชสมุนไพร

- 2.1 วัน เดือน ปี ที่ดำเนินการ
- 2.2 จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมเวทีราย (แนบรายชื่อ)
- 2.3 เนื้อหา / หลักสูตรที่ถ่ายทอด
- 2.4 ชื่อ / สถานที่ศึกษาดูงาน (ถ้ามี)
- 2.5 ประเด็นที่ศึกษาดูงาน (ถ้ามี)
- 2.6 สรุปผลการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้
- 2.7 ภาพกิจกรรมที่ดำเนินการ (แนบไฟล์ภาพต้นฉบับ (สกุล .jpg .jpeg .gif .png มาด้วย)

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
(.....)

ตำแหน่ง.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

วันที่รายงาน.....

หมายเหตุ : จัดส่งแบบรายงานผลการจัดเวทีวิเคราะห์พื้นที่ฯ ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทาง Email : herb.moac@gmail.com
ภายในวันที่ 8 พฤษภาคม 2569

แบบสรุปข้อมูลการจัดทำจุดเรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสมุนไพร
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

กิจกรรม ยกระดับการผลิตพืชสมุนไพรในเมืองสมุนไพร และจังหวัดอื่น ๆ ส่งเสริมองค์ความรู้ในการผลิตพืชสมุนไพรให้มีคุณภาพมาตรฐาน

จังหวัด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปจุดเรียนรู้

- 1.1 ที่ตั้ง.....
- 1.2 ประเด็นองค์ความรู้ของจุดเรียนรู้.....
- 1.3 ชื่อ -สกุล (เจ้าของจุดเรียนรู้).....
- ที่อยู่.....
- เบอร์โทรศัพท์.....
- เป็นสมาชิกกลุ่ม / วิสาหกิจชุมชน / สหกรณ์.....
- ดำรงตำแหน่ง.....จำนวนสมาชิก.....ราย
- 1.4 พิกัดแปลง ละติจูด = ลองจิจูด =
- 1.5 ชนิดพืชสมุนไพรที่ปลูกในจุดเรียนรู้.....
- 1.6 ขนาดพื้นที่ที่ใช้เป็นจุดเรียนรู้.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

ส่วนที่ 2 รายงานผลการดำเนินงาน

2.1 ผลการสนับสนุนจุดเรียนรู้

กิจกรรม	ปริมาณงาน (ระบุจำนวนและหน่วย)	ช่วงเวลาดำเนินการ	งบประมาณที่ใช้ (บาท)
1).....			
2).....			
3).....			
4).....			

2.2 ปัญหาอุปสรรค / แนวทางแก้ไข / ข้อเสนอแนะในการจัดทำจุดเรียนรู้

2.3 ภาพกิจกรรมที่ดำเนินการ (แนบไฟล์ภาพต้นฉบับ (สกุล .jpg .jpeg .gif .png มาด้วย)

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
 (.....)

ตำแหน่ง.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

วันที่รายงาน.....

หมายเหตุ : จัดส่งแบบสรุปข้อมูลการจัดทำจุดเรียนรู้ฯ ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
 สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทาง Email : herb.moac@gmail.com
 ภายในวันที่ 7 สิงหาคม 2569

แบบบันทึกข้อมูลกลุ่มเกษตรกร หรือวิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร ที่ได้รับการสนับสนุนด้านการ
แปรรูปสมุนไพรขึ้นต้นหลังการเก็บเกี่ยว

1. ข้อมูลกลุ่ม

1.1. ชื่อกลุ่ม

1.2. ประเภทกลุ่ม

☐ เกษตรกร ☐ แปลงใหญ่ ☐ วิสาหกิจชุมชน ☐ สหกรณ์

1.3. ที่ตั้ง

ช่องทางติดต่อ

1.4. หน่วยงานที่ส่งเสริม

☐ กรมส่งเสริมการเกษตร

ประเด็นการส่งเสริม

☐ เงินทุน ☐ ความรู้ ☐ ตลาด
☐ อุปกรณ์ ☐ อาคาร/โรงเรือน ☐ อื่น ๆ.....

☐ กรมวิชาการเกษตร

ประเด็นการส่งเสริม

☐ เงินทุน ☐ ความรู้ ☐ ตลาด
☐ อุปกรณ์ ☐ อาคาร/โรงเรือน ☐ อื่น ๆ.....

☐ กรมส่งเสริมสหกรณ์

ประเด็นการส่งเสริม

☐ เงินทุน ☐ ความรู้ ☐ ตลาด
☐ อุปกรณ์ ☐ อาคาร/โรงเรือน ☐ อื่น ๆ.....

☐ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ประเด็นการส่งเสริม

☐ เงินทุน ☐ ความรู้ ☐ ตลาด
☐ อุปกรณ์ ☐ อาคาร/โรงเรือน ☐ อื่น ๆ.....

5. สมาชิกกลุ่ม จำนวน ราย

2. ข้อมูลการผลิตของกลุ่ม

2.1 ผลิตรอง

1) ชนิดพืช มาตรฐานการผลิต ☐ GAP ☐ อินทรีย์ ☐ PGS

2) ต้นทุนการผลิต/รับซื้อ (เฉลี่ย/ไร่) ปริมาณการผลิต/รับซื้อ (กก.)

3) ช่วงระยะเวลาการปลูก (เดือน) ช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยว (เดือน)

4) ผลผลิต (ชนิด) ☐ ปริมาณ (กก.)

ผลิตภัณฑ์ ☐ ปริมาณ (กก.)

5) รูปแบบการแปรรูป

☐ หั่น ☐ ตาก ☐ อบ ☐ กลั่น ☐ อื่น ๆ.....

6) เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้

☐ เครื่องหั่น ☐ ลานตาก ☐ โรงอบ ☐ เครื่องกลั่น ☐ อื่น ๆ

- 7) มาตรฐานส่ง OEM ☐ GMP ☐ อื่น ๆ ระบุ.....
- 8) รูปแบบของบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ☐ กล่อง ☐ ถุง ☐ ซิ่น ☐ อื่น ๆ
- 9) Brand ยี่ห้อสินค้าของกลุ่ม (ระบุชื่อ)
- 10) มาตรฐานผลิตภัณฑ์
☐ GMP เลขที่..... ☐ ออย. เลขที่.....
☐ ฮาลาล เลขที่..... ☐ มผช.เลขที่.....
☐ ใบจดแจ้ง
- 11) แหล่งจำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม
 (1) ☐ ตลาดกลาง (2) ☐ ตลาดออนไลน์
 (3) ☐ ตลาดชุมชน (4) ☐ โรงพยาบาล
 (5) ☐ บริษัทเอกชน (6) ☐ ผู้แปรรูป/วิสาหกิจชุมชน/ สหกรณ์
 (7) ☐ ส่งออก (8) ☐ งานเทศกาล/อื่น ๆ
- 12) รายได้/ ปี ของกลุ่ม (บาท)
- 13) แหล่งเงินทุนของกลุ่ม (บาท)
- 14) ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของกลุ่ม
 (1)
 (2)
- 15) แนวทางแก้ไขปัญหา
 (1)
 (2)

2.2 รับซื้อเพื่อแปรรูป

- 1) ชนิดพืชมาตรฐานการผลิต ☐ GAP ☐ อินทรีย์ ☐ PGS
- 2) ต้นทุนการผลิต/รับซื้อ (เฉลี่ย/ไร่).....ปริมาณการผลิต/รับซื้อ (หน่วย)
- 3) ช่วงระยะเวลาการปลูก(เดือน) ช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยว(เดือน)
- 4) ผลิตผล ☐ปริมาณ (กก.)
 ผลิตภัณฑ์ ☐ปริมาณ (กก.)
- 5) รูปแบบการแปรรูป
☐ หั่น ☐ ตาก ☐ อบ ☐ กลั่น ☐ อื่น ๆ.....
- 6) เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้
☐ เครื่องหั่น ☐ ลานตาก ☐ โรงอบ ☐ เครื่องกลั่น ☐ อื่น ๆ
- 7) มาตรฐานส่ง OEM ☐ GMP ☐ อื่น ๆ ระบุ.....
- 8) รูปแบบของบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ☐ กล่อง ☐ ถุง ☐ ซิ่น ☐ อื่น ๆ
- 9) Brand ยี่ห้อสินค้าของกลุ่ม

10) มาตรฐานผลิตภัณฑ์

- ☐ GMP เลขที่..... ☐ ออย.เลขที่.....
☐ ฮาลาล เลขที่..... ☐ มพช.เลขที่.....
☐ ใบจดแจ้ง

☐ รางวัล

11) แหล่งจำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม

- (1) ☐ ตลาดกลาง (2) ☐ ตลาดออนไลน์
(3) ☐ ตลาดชุมชน (4) ☐ โรงพยาบาล
(5) ☐ บริษัทเอกชน (6) ☐ ผู้แปรรูป/วิสาหกิจชุมชน/ สหกรณ์
(7) ☐ ส่งออก (8) ☐ งานเทศกาล/อื่น ๆ

12) รายได้/ ปี ของกลุ่ม

(บาท)

13) แหล่งเงินทุนของกลุ่ม

(บาท)

14) ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของกลุ่ม

- (1)
(2)

15) แนวทางแก้ไขปัญหา

- (1)
(2)

2.3 ศูนย์รวบรวมเพื่อจำหน่าย

1) ชนิดพืช มาตรฐานการผลิต ☐ GAP ☐ อินทรีย์ ☐ PGS

2) ต้นทุนการผลิต/รับซื้อ (เฉลี่ย/ไร่) ปริมาณการผลิต/รับซื้อ (หน่วย)

3) ช่วงระยะเวลาการปลูก (เดือน) ช่วงระยะเวลาเก็บเกี่ยว (เดือน)

4) ผลผลิต ☐ ปริมาณ (กก.)

ผลิตภัณฑ์ ☐ ปริมาณ (กก.)

5) รูปแบบการแปรรูป

- ☐ หั่น ☐ ตาก ☐ อบ ☐ กลั่น ☐ อื่น ๆ.....

6) เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่ใช้

- ☐ เครื่องหั่น ☐ ลานตาก ☐ โรงอบ ☐ เครื่องกลั่น ☐ อื่น ๆ

7) มาตรฐานส่ง OEM ☐ GMP ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

8) รูปแบบของบรรจุภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ☐ กล่อง ☐ ถุง ☐ ซีน ☐ อื่น ๆ

9) Brand ยี่ห้อสินค้าของกลุ่ม

10) มาตรฐานผลิตภัณฑ์

- ☐ GMP เลขที่..... ☐ ออย.เลขที่.....
☐ ฮาลาล เลขที่..... ☐ มพช.เลขที่.....
☐ ใบจดแจ้ง

☐ รางวัล

11) แหล่งจำหน่ายผลผลิตของกลุ่ม

(1) ☐ ตลาดกลาง

(2) ☐ ตลาดออนไลน์

(3) ☐ ตลาดชุมชน

(4) ☐ โรงพยาบาล

(5) ☐ บริษัทเอกชน

(6) ☐ ผู้แปรรูป/วิสาหกิจชุมชน/ สหกรณ์

(7) ☐ ส่งออก

(8) ☐ งานเทศกาล/อื่น ๆ

12) รายได้/ ปี ของกลุ่ม (บาท)

13) แหล่งเงินทุนของกลุ่ม (บาท)

14) ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานของกลุ่ม

(1)

(2)

15) แนวทางแก้ไขปัญหา

(1)

(2)

หมายเหตุ : จัดส่งแบบบันทึกข้อมูลกลุ่มเกษตรกรฯ ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทาง Email : herb.moac@gmail.com
ภายในวันที่ 7 สิงหาคม 2569

แบบรายงานผลการขอรับรองมาตรฐาน GAP ของเกษตรกร
ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ลำดับ	รายชื่อเกษตรกร	สถานะการขอรับรองมาตรฐาน GAP		ได้รับรอง ณ วันที่
		ผ่าน	ไม่ผ่าน	
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				

หมายเหตุ :

จัดส่งแบบรายงานผลการขอรับรองมาตรฐาน GAP ของเกษตรกรฯ

ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ทาง Email : herb.moac@gmail.com ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2569

แบบรายงานข้อมูลรายละเอียดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หรือสถาบันเกษตรกร
ที่ได้รับการสนับสนุนด้านการแปรรูป

ชื่อกลุ่ม.....จังหวัด.....

1. ชื่อผลิตภัณฑ์

2. ระยะเวลาที่คาดว่าจะพัฒนาผลิตภัณฑ์แล้วเสร็จ.....

3. ประเภทผลิตภัณฑ์

[] อาหาร/อาหารเสริม [] เครื่องสำอาง/เวชสำอาง

[] วัตถุอันตราย [] ผลิตภัณฑ์สมุนไพร

[] ไม่แน่ใจ/ไม่รู้ว่าควรจัดผลิตภัณฑ์ในประเภทใด

[] อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. ข้อมูลผลิตภัณฑ์

- ลักษณะ (Appearance) / รูปแบบผลิตภัณฑ์

.....

.....

.....

- สูตร/ส่วนประกอบที่สำคัญ/สมุนไพรสำคัญ

.....

.....

.....

.....

- วิธีใช้งานผลิตภัณฑ์

.....

.....

.....

.....

- ประโยชน์และวัตถุประสงค์/ข้อบ่งใช้ (Intended use/ Indication for use) ของผลิตภัณฑ์

.....

.....

.....

.....

5. สถานะของผลิตภัณฑ์ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ อยู่ระหว่างขอการรับรองรับมาตรฐาน.....
- ☐ อยู่ระหว่างการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ
- ☐ อยู่ระหว่างการประเมินคุณภาพผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (Quality control)
- ☐ ผลิตภัณฑ์ต้นแบบอยู่ระหว่างการทดสอบ (โปรดระบุ)
- ☐ การทดสอบคุณภาพในห้องปฏิบัติการ (Laboratory/In-vitro test)
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

6. แนวทางการผลิต

- ☐ เพื่อจัดจำหน่ายในประเทศ ☐ เพื่อจัดจำหน่ายนอกประเทศ

7. ภาพผลิตภัณฑ์ (กรุณาส่งไฟล์ภาพ (สกุล .jpg/.jpeg/.gif/.png) ทาง email ด้วย)

ลงชื่อ.....เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
(.....)

หมายเหตุ : จัดส่งแบบรายงานข้อมูลรายละเอียดผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกรฯ ให้กลุ่มพัฒนานวัตกรรม
และภูมิปัญญาท้องถิ่น สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ทาง Email : herb.moac@gmail.com

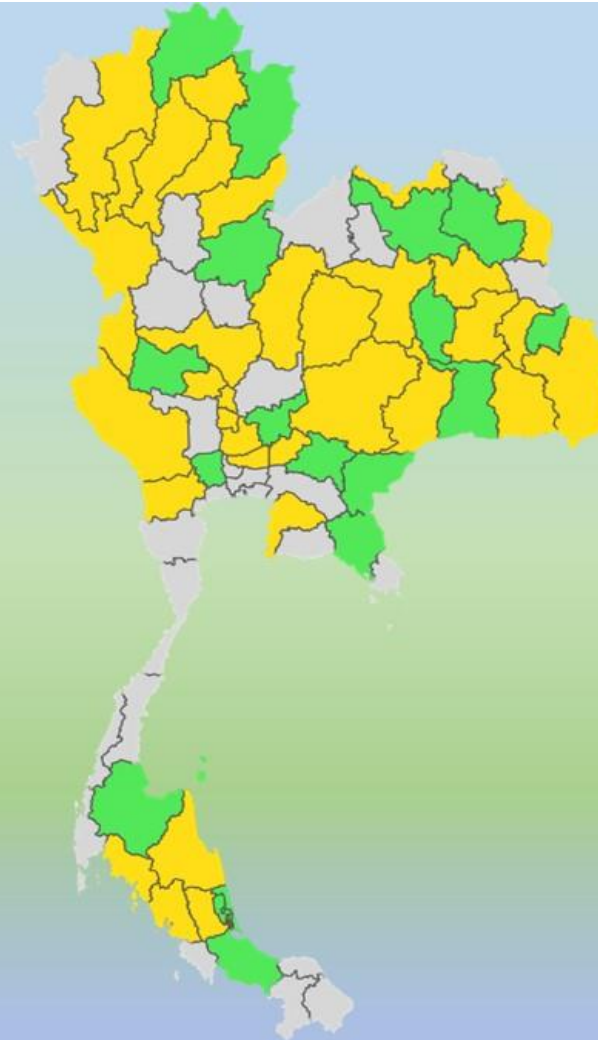
ภาคผนวก ข

- 1) แผนที่จังหวัดเป้าหมาย
- 2) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570)
[ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร
ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน]
- 3) แนวทางการส่งเสริมสมุนไพร

โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้า เกษตรชีวภาพ (สมุนไพร) ปี พ.ศ. ๒๕๖๙

จังหวัดเมืองสมุนไพร ๑๖ จังหวัด

ภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย พะเยา
อุทัยธานี น่าน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดสกลนคร
อุดรธานี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ
ภาคกลาง จังหวัดปราจีนบุรี สระบุรี
นครปฐม จันทบุรี สระแก้ว
ภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สงขลา

จังหวัดอื่นๆ ๓๔ จังหวัด

ภาคเหนือ จังหวัดแพร่ พะเยา ตาก เพชรบูรณ์
อุตรดิตถ์ ลำปาง เชียงใหม่ นครสวรรค์ ลำพูน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี
บุรีรัมย์ หนองคาย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น
นครราชสีมา นครพนม ศรีสะเกษ กาฬสินธุ์
ยโสธร ชัยภูมิ
ภาคกลาง จังหวัดอ่างทอง ราชบุรี กาญจนบุรี
พระนครศรีอยุธยา ชลบุรี ชัยนาท ปทุมธานี
สิงห์บุรี นครนายก
ภาคใต้ จังหวัดตรัง พัทลุง กระบี่
นครศรีธรรมราช สตูล

กลุ่มเดิม ปี ๒๕๖๘

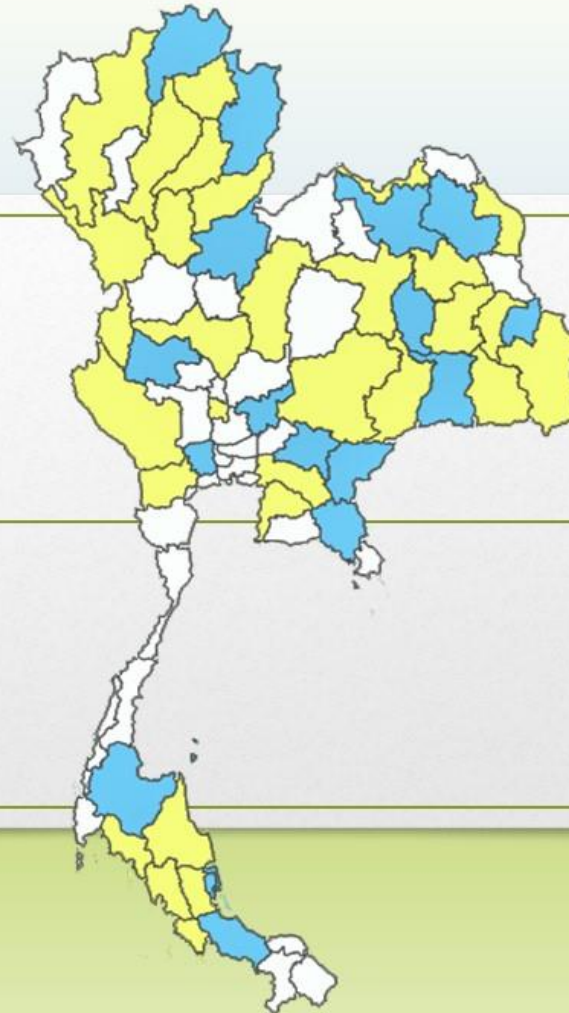

จังหวัดเมืองสมุนไพร ๑๖ จังหวัด

ภาคเหนือ จังหวัดเชียงราย พิจิตรโลก
อุทัยธานี น่าน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี
มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สกลนคร
ภาคกลาง จังหวัดปราจีนบุรี สระบุรี นครปฐม
จันทบุรี สระแก้ว

ภาคใต้ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สงขลา

จังหวัดอื่นๆ ๒๙ จังหวัด

ภาคเหนือ จังหวัดแพร่ พะเยา ตาก เพชรบูรณ์
อุดรดิตถ์ สุโขทัย ลำปาง เชียงใหม่ นครสวรรค์
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี
บุรีรัมย์ หนองคาย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น
นครราชสีมา นครพนม ศรีสะเกษ กาฬสินธุ์
ภาคกลาง จังหวัดอ่างทอง ราชบุรี กาญจนบุรี
ฉะเชิงเทรา พระนครศรีอยุธยา ประจวบคีรีขันธ์
ภาคใต้ จังหวัดตรัง พัทลุง กระบี่
นครศรีธรรมราช สตูล

แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

1

เป้าประสงค์ (Objective) ของยุทธศาสตร์

1) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร แปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเบื้องต้นอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

2) ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตและแปรรูป

3) ส่งเสริมการซื้อขายที่สามารถสะท้อนกลไกตลาดได้อย่างเหมาะสม ร่วมกับการมีกลไกการรับรองคุณภาพของวัตถุดิบและวัตถุดิบแปรรูปเบื้องต้น

3

เป้าหมาย (Targets) ของยุทธศาสตร์

1) มีผลผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของปริมาณผลผลิตรวมจากฐานข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2) มูลค่าการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของจำนวนที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ปี 2565

4

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

กรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

กรมป่าไม้

สวก.

สวทช.

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

มาตรการที่ 1 ส่งเสริมการจัดการด้านการผลิตวัตถุดิบคุณภาพในห่วงโซ่อุปทาน

มาตรการที่ 2 สนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการ เกษตรกร สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชนให้เกิดการสร้างเครือข่าย

มาตรการที่ 3 ยกระดับคุณภาพวัตถุดิบและส่งเสริมการแปรรูปภายหลังการเก็บเกี่ยวอย่างมีมาตรฐานด้วยเทคโนโลยี

มาตรการที่ 4 ส่งเสริมระบบตลาดกลาง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Market) รวมทั้งเครือข่ายผู้รับซื้อวัตถุดิบและสมุนไพรแปรรูป

กสท.

กวก.

มกอช.

ส.ป.ก.

สปกช.

สวทส.

ปศ.

สศก.

พด.

กสส.

กสท.

กวก.

มกอช.

ส.ป.ก.

สปกช.

สศก.

กสส.

พณ.

สธ.

แนวทางการส่งเสริมการผลิตสมุนไพรในระยะต่อไป

พัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร

พื้นที่ปลูก

- แปลงเกษตรกรพื้นที่ทั่วไปและในเขต สปก.
- เกษตรในระบบแปลงใหญ่
- พื้นที่เกษตรกรที่ยั่งยืน ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ วนเกษตร

พันธุ์ เทคโนโลยีการผลิต วิจัยและพัฒนา

การเพาะชำและผลิตต้นกล้าพันธุ์
การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี
นวัตกรรมในการผลิต

ผลิตสมุนไพรให้ได้มาตรฐานและได้คุณภาพ

- GAP เกษตรอินทรีย์
- พิจารณาสารสำคัญ เช่น ฟิลาไลน (Filalin) ค่าแลกโตนรวม (Lactone) เช่น สารแอนโดรกราโฟไลด์ (Andrographolide) ไม่น้อยกว่า 6% โดยน้ำหนัก

ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมเกษตรกร รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ

วิจัยพัฒนาพันธุ์พืช เทคโนโลยีการผลิต และการแปรรูป

หลัก : กษ (กส.ก. ส.ป.ก. พด. สป.กษ. กว.ก. กสส. มก.ช. ปศ. สศ.ก. สว.ก.)
สนับสนุน : สธ. ทส. สวทช. วช.

ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลรักษาด้วยสมุนไพร

เป้าหมาย

เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์
เกษตรกรในพื้นที่ ส.ป.ก. อาสาสมัครเกษตรกร (อกม.)
กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

- สนับสนุนองค์ความรู้
- การผลิตสมุนไพร
- ปัจจัยการผลิต เช่น กล้าพันธุ์สมุนไพร ปุ๋ย
- เทคโนโลยีการผลิตและแปรรูป
- การผลิตสมุนไพรตามมาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์
- ความรู้การดูแลรักษาด้วยสมุนไพรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลัก : กษ (กส.ก. สป.ก. พด. สป.กษ. กว.ก. กสส. มก.ช.)
สนับสนุน : สธ. อว. มหาดไทย

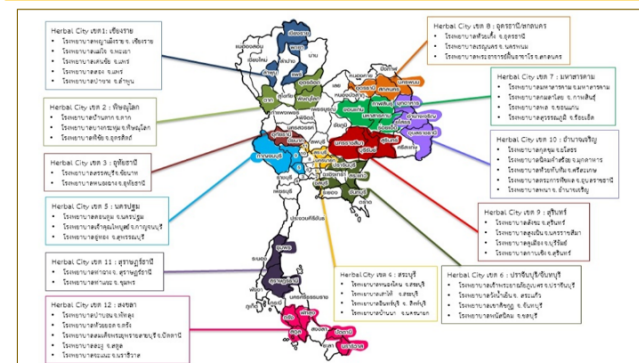
การแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

ฝึกอบรมให้ความรู้ สนับสนุนอุปกรณ์แปรรูปผลผลิตให้แก่กลุ่มเกษตรกร เช่น ล้างเครื่องสับ หั่น บด อบด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น

ส่งวัตถุดิบสมุนไพรเข้าสู่ OEM (Original Equipment Manufacturer)

ส่งเสริมและผลักดันเข้าสู่ตลาดวัตถุดิบสมุนไพร

พื้นที่ต้นแบบ 14 จังหวัดเมืองสมุนไพร ได้แก่ จังหวัดเชียงราย ปราจีนบุรี สกลนคร สุราษฎร์ธานี อุตรดิตถ์ พิจิตร อุทัยธานี สระบุรี นครปฐม จันทบุรี มหาสารคาม สุรินทร์ อำนาจเจริญ สงขลา ขยายสู่จังหวัดใกล้เคียงทั่วประเทศ

หลัก : กษ (กส.ก. ส.ป.ก. กสส. สป.กษ. สว.ก.) สธ
สนับสนุน : พณ มท. พน

